

Excursie 'Kooibosherstel- behoud en beheer' van de commissie 'Natuurlijke Verjonging'

Aan het begin van de middag van 28 april vulde de unieke historische 'squashzaal' van landgoed Middachten zich geheel met een flink aantal jonge bos- en natuurbeheerders. De rentmeester stelde deze unieke locatie beschikbaar en nodigde de groep KNBV-ers van harte uit mee te denken over het beheer van de bijzondere kooibossen die het landgoed rijk is. Aansluitend presenteerde de gastspreker, hydro-ecoloog André Jansen, een zeer uitvoerig en boeiend betoog van de problematiek en de herstel mogelijkheden omtrent de teruggang van de kwaliteit van de unieke elementen van de specifieke bronbossen.

Het bronbos kampt namelijk met eutrofiëring van het oppervlaktewater en verdroging op de manier dat gebufferd kwelwater, dat oorspronkelijk de bosbodem bereikte, nu de wortelzone niet meer voldoende beïnvloedt. Met behulp van hydrologische indicatoren is tijdens onderzoek vastgesteld dat het waterwinbedrijf Essent hiervoor niet direct verantwoordelijk is. Enerzijds blijkt het recent-historisch ontworpen kanalsysteem teveel kwelwater af te voeren naar de IJssel, anderzijds zorgen landbouwpraktijken halverwege de helling, die tussen het kooibos en de Veluwerug ligt, voor een verrijking van het ondiepe kwelwater met bemestingsstoffen natrium en chloride. Vastgesteld werd dat het gebied niet door diepe kwel wordt gevoed, maar door ondiepe kwel van dichtbijgelegen inzijging. In dit inzijgingsgebied moet dus onder andere de oorzaak van de vermindering van de boskwaliteit gezocht worden.

Na deze uitgebreide introductie waar de ecohydrologische kennis flink werd opgefrist, leidde André Jansen ons met een onverminderd enthousiasme door het gebied. We bezochten normaliter ontoegankelijke delen van de zeer afwisselende bossen en bekeken de unieke flora en de 'twaalf apostelen' (een unieke serie kolossale eiken) en vele andere unieke elementen die het gebied rijk is. Ondertussen werd bediscussieerd welke grote ingrepen nodig zijn om de kwaliteit van het bronbos te herstellen, en welke beheermethoden- en maatregelen nodig zijn om het bos in deze staat te houden, zonder de cultuur-historische context en het unieke karakteristiek van het landgoed te verliezen. De inachtneming van al deze factoren leidde tot een zeer interessante discussie en inzichten over het beheerprogramma met oog voor de financiële middelen en keuzen van het landgoed. Het dempen van enkele sloten, voorkomen van dikke humuslagen door de struikontwikkeling te remmen en normaal oogstbeheer zouden tegemoetkomen aan de instandhouding van de condities van een gezond bronbos.

Afsluitend vond een heuse bosborrel plaats waar het enthousiasme werd gedeeld, en waaruit bleek dat zowel student en bosbouwer jong van lijf en leden, een uitermate leerzame en goed bestede middag hadden beleefd.

Wilfrey van der Linden (Commissie 'Natuurlijke Verjonging')

foto's Yves Martens

Verslag voorjaarsexcursie Pro Silva 2011 - Bosverjonging in dennenbos, noodzaak of toch niet?

De voorjaarsexcursie vond plaats op 11, 12 en 13 mei in de grootschalige vooral naoorlogse dennenbossen van gemeente Boxmeer. Het Pro Silva-uitgangspunt 'continuïteit' stond 3 dagen centraal. Discussies werden gevoerd rond de thema's: aandacht voor de volgende generatie, blijvende houtoogstmogelijkheden en behoud bestaande kwaliteit.

In de ochtend zijn twee excursiepunten bezocht. Eerst een 60-jarige dennenopstand met bijmenging van eik en ondergroei van berk, lijsterbes en vuilboom. Vervolgens een 90-jarige dennenopstand die gold als een doorkijk in de toekomst, een gemengd eiken-dennenbos. De conclusie was dat het oudere bos zowel ecologisch als visueel beter functioneert. Wat betreft de economie van het bos werd geconstateerd dat bij een hogere leeftijd het productievermogen afneemt en dat het twijfelachtig is of waardebijgroei dit compenseert. Er is geen blauwdruk te geven wat het juiste verjongingsmoment is van het bos. Luister naar het bos en niet naar de huidige markt. Op elke leeftijd van het bos kunnen er redenen ontstaan om te gaan verjongen of nieuwe soorten in te brengen.

Als je besluit te gaan verjongen, op welke schaal en in welk tempo doe je dit dan? 's Middags werden drie schaalgroottes bezocht. Groepenkappen van 1000 m² en 3000 m² en een wandeling door 15 ha bos waarvan 25% is verjongd. Er is gesteld dat je vooral zou moeten verjongen voor een betere structuur van het bos. Met alle drie de schaalgroottes kan dit bereikt worden. De doelstelling en het huidig functioneren van het bos geven het moment, de schaal en tempo van het verjongen aan. Met een klein gat kan Douglas bevoordeeld worden. In een middelgroot gat kunnen lichtboomsoorten gehandhaafd worden. Met een verjongingsgolf kan een ingreep efficiënt uitgevoerd worden en bijdragen tot een meer gevarieerde houtoogst in de toekomst. In alle gevallen moet je nadenken over de investeringen voor een geslaagde verjonging, of productief bos vroegtijdig opgeruimd wordt en of de verjongingsingreep de flexibiliteit en diversiteit van het toekomstig bos ook inderdaad verbeterd.

Kortom, de 'Pro Silva'-dagen leverden de deelnemers veel discussievoer op over de toekomst en verjongingsnoodzaak van het bos. Op de website van de KNBV staat een uitgebreid verslag van deze drie dagen.

Op de KNBV-website staat een uitgebreider verslag van de excursie.

Anton Vos, Bas van de Wiel, Etienne Thomassen, René Olthof

Samenstelling van het KNBV-bestuur

In het bestuur van de KNBV zijn vertegenwoordigd:

Hank Bartelink (voorzitter)
Tjeerd Broersma (studentlid Larenstein)
Hans Gierveld
Marleen van den Ham
Ad van Hees
Gerard Koopmans (penningmeester)
Wilfrey van der Linden (studentlid WUR)
Jacob van Olst
Ute Sass – Klaassen
Peter Stouten

Aanspreekpunten van de KNBV-commissies:

Activiteitencommissie

Annemieke Winterink (voorzitter en secretaris)

Studiekring

Frits Mohren (voorzitter)
Harrie Schreppers (secretaris)

Commissie Buitenland

Reijer Knol (voorzitter)
Hans Schilders (secretaris)

Webcommissie

Etienne Thomassen (voorzitter)
Marieke van der Maaten – Theunissen (secretaris)

Pro Silva

Susan Bonekamp (voorzitter)
Martijn Boosten (secretaris)

Commissie Bosgeschiedenis

Jochem Borgesius (voorzitter)
Jim van Laar (secretaris)

Commissie Natuurlijke Verjonging

Tjeerd Broersma (voorzitter)
Wouter Delforterie (secretaris)

Agenda

vrijdag 7 oktober

Activiteit van de Commissie 'Natuurlijke Verjonging'

12, 13 en 14 oktober

Activiteit van de Commissie 'Pro Silva'

vrijdag 11 november

Algemene Ledenvergadering en Najaars-bijeenkomst